

TAPOLCZAI LAPOK

EZELŐTT TAPOLCZA ÉS VIDÉKE.

FELELŐS SZERKESZTŐ: SZIGETHY ÖDÖN, KIADÓ ES TULAJDONOS: LÓWY B.

Megjelenik minden vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Fő-utca.
Kéziratokat vissza nem adunk.

Előfizetési ár: Egész évre 10 K., félévre 5 K.,
negyedévre 2 korona 50 fillér.

Hirdetmények: megegyezés szerint.
Nyílt-ter sora: 1 korona.

Románia és a magyar kereskedők.

Bukarestben nagy most a drágaság, ami azért van, mert a román természettől fogva nagyon könnyelmű nép. Olyan esztendőben, amikor jó a termés, nincs az az ár, amit a kereskedők meg ne kapnának a portékáikért. Ilyenkor a bankok szinte az ember fejéhez vágják a pénzt. Háromszorosan, négyszeresen tulterhelt birtokra még mindig adnak kölcsönt és csak a mult esztendőben történt meg, hogy az egyik gazdag bojárnak, akinek csaknem egy millióval volt tulterhelve a birtoka, egy bukaresti bank kifizette az adóságait, egy millió frank készpénzt adott a kezébe és maga vette át a birtok kezelését. A román földek rendkívül jók. A legnagyobb részüket még száz esztendeig egyáltalában nem is kell trágyázni. A termés rendkívül bő és ha kedvező az időjárás, olyan penzbőség van Romániában, mint egész Európában sehol.

Ez azután egyik főoka annak, hogy ott ipar egyáltalában nincs. Minden talpalattnyi helyet gabonatermelésre használnak fel és iparral — kivéve a petróleum-ipart — egyáltalában nem foglalkoznak. Az a néhány gyár, amely az országban van, azzal foglalkozik, hogy a külföldről behozott kész anyagot összeállítsa, illetve a Made in Germany mintájára a Made in Románia

jelzésű felírásokat ráerősítse az árucikkekre. Így van ez a Stirbei herceg harisnyagyárában, így van ez — a királyi papírgyárakat kivéve — a papírgyárakban és így van ez a gépgyárakban is, ahol egyetlen szöveget sem készítenek, csak a Csehországból és Németországból szállított géprészeket állítják össze.

Természetes, hogy az országnak ez az ipari terméketlensége már magában véve óriási áremelkedést eredményez. Különös tekintettel kell lenni arra, hogy Románia Európának olyan részében fekszik, amelyet iparúzó országok nem öveznek. Az importcikkeknek nekik Európának messzebb fekvő részéről kell hozniok, a hosszas szállítás sok országon át történik és így növekedik az áruk az ára. Az áruk nagy része romlandó és mire Németországból akár vasuton, akár hajón Romániába eljut az ilyen portéka, tetemes része megromlik, vagy eltörik és a megmaradt százalékon kell a kereskedőnek bevenni az egész rendelésnek az árát.

Így történhetik azután meg, hogy példának okáért annak a cipőnek, amely nálunk 20—24 koronába kerül, Bukarestben 38—40 frank az ára. Ez nemcsak most a háború alatt volt így, hanem így volt a háborút megelőző időben is és nem valószínű, hogy a háború befejezésével megváltozzék.

Romániában a kereskedők nem hosszú életűek, néhány évtizedes céget

kivéve, a legtöbb pár esztendeig marad a piacon, ez idő alatt meggazdagodik és visszavonul az üzlettől. Ezért inti a monarchia nagykövetsége a magyar kereskedőket a legnagyobb óvatosságra a román cégekkel szemben. Teljesen ingyen, minden díj felszámítása nélkül áll a nagykövetség a magyar kereskedők rendelkezésére annál is inkább, mert ezzel preventív intézkedéssel rengeteg kellemetlenségtől szabadítjuk meg, később — amikor a mi kereskedőink pert indítanak a román cégek ellen — a honfitársainkat.

A román törvények igen nehézkesek. Az idegennek román kereskedővel szemben a legritkább esetben van igaza. De még ha igaza is van, a legritkább esetben találkozik bíró, aki akár csak egyszerű nemzeti sovinizmusból is külföldinek adjon igazat és egy külföldi követelést román állampolgárral szemben megítéljen. Az ilyen ügyekben rendkívül sok kellemetlensége támad a képviselőnek. A kereskedők odahaza felszaladnak a külügyminisztériumba, innen leírják a nagykövethoz és ez akarva, nem akarva, újabb blamázsna kell, hogy tegye ki az osztrák-magyar tekintélyt. Ezt akarja a nagykövetség elkerülni, amikor előre figyelmezteti a kereskedőket, hogy melyek azok a cégek, amelyeknek hitelezni lehet és melyek azok, amelyek nem érdemlik meg a bizalmat.

Kétkedés.

Eugene Joël. (Franciából.)

Minden elvész. Emberrel az árnyék,
S ami por volt, kell, hogy porrá váljék.
Még az ég is elsötétül.
Elpusztul a fészek, bölcső,
A balga fej, meg a bölcs fő
S veszt a nap is fényébül.

Nemzedékek tülekednek sorra,
Távozt az érkező sodorja;
Ez kezd, más véguton van.
Titkoszerű a mi éltünk,
Ma mulékony földön élünk
S másnap már az örökthonban.

Megszületünk, szenvedünk, elválunk,
Alig marad egy kis nyom utánunk
Hirdetni, ki élt ide lenn;
Mert az ember mint a felleg
Még utjára sem ismernek
Bár a könnye hullt szüntelen.

Ki vezet mégis e tömeget?
Hiszen minden perc a hátunk megett
Közel visz az örök honba,

Kinek szolgálisz mond ó halál,
S a sor váz, mely odúdban áll —
Minek gyüjtöd még halomba?!

Legnehezebb még is megértenünk.
Két visszhangot hall lelkületünk;
Egy zengi a kétkedést így:
„Ne higgy minden döreséget,
Feledd istent, mint ő téged!”
S a másik mond: „Szeress és higgy!”

Vázsonyi Izidor.

Borzalom kell a népnek.

Az elkorcsosult és degenerált rómaiak sajátos élvezete, amely a mások kinlódásába talált gyönyört, az arénák sok borzalom jelenete jut eszünkbe, amikor napjaink kimerült idegzetű nagyvárosi embereinek sok tekintetben hasonlatos szórakozását lájuk. Párisban, Londonban Newyorkban mindig talál az ember olyan szórakozást, mulatságot, melyre bátran reámondhatjuk, hogy borzalmas. A volt portugál király szerelme által világhírré vergődött szép francia táncosnő és színésznő, Baby Deslys mondta el nemrégiben egy amerikai

ujságírónak, hogy neki az a legnagyobb megnyugvása, pihenése, idegesillapítója, ha Párisban elmehet az olyan különleges, a nagyközönség részére ki nem nyitott „színházakba“, amelyekben rémjeleneteket láthat. Borzalmas kivégzéseket, halottastermeket, boncolásokat, amelyek úgy hatnak, mintha valódi boncolások volnának, aztán igazi állatok viviszekcióit és egyéb műveleteket, amelyek nyomban közönséges panoptikumbeli borzalmakká lesznek, mihelyt mutatóvanyokul használják fel őket. Ezek hatnak tehát a kitűnő művésznőre, ezek hűtik le legjobban zaklatott idegeit. Ő legalább őszinte, ami természetesen nem szolgál teljesen mentiségére. Kivüle azonban igen sokan, ezren és ezren vannak férfiak és asszonyok, akik ideges kimerültségük és enerváltságuk folytán kizárólag a tulfeszített, borzadálylyal járó mutatóvanyokban találnak mulatságot.

Fölfeszített hölgy.

Párisban tavaly hónapokon keresztül adott egy ókori darabot a vig programjairól hirdeti Moulin Rougeban s a darabban valami ókori fejedelem felesége keresztbe feszített az ura szeretőjét, egy remek termetű, szenvedélyes arcú színésznőt. Eltekintve attól,

SZENTMARGITSZIGETI ÜDITŐVIZ.

A legkiválóbb szénsavval
telített ásványvíz. Mint asz-
tali víz nagyon kellemes, jó-
hatású egészségpótló ital.

Főraktár:
Hoffmann Jakab Fia
ásványvíznagykereskedőné,
KESZTHELY

Községi gyűlés.

Tapolca nagyközség képviselőtestülete f. hó 14-én tartott gyűlésén elutasította Bencsik József és gyermekei tapolczi illetőségét.

Előadja ezután főjegyző, hogy a kórház-bizottság a vállalkozó által ajánlott pótmunkák ügyében az ellenőrző szakértővel együtt tárgyalást tartott és abban állapodtak meg, hogy Keszler Aladár vállalkozó a szükséges pótmunkákat, a tervrajz és költségvetés szerint jelzett összes munkákat 86 ezer korona átalányban elvállalja, az ezeken kívül netán előforduló munkákat külön díjazza. Jelenti főjegyző, hogy Bricht Jenő az ellenőrző szakértő megbízatást az építési összeg 1%-áért elvállalja, továbbá, hogy az építés megkezdését a belügyminisztériumnál bejelentette s egyúttal az államsegély kiutalványozását kérte, jelenti végül, hogy Glazer Sándor vezetése alatt egy küldöttség f. hó 9-én tartott vármegyei gyűlés alkalmával tisztelgett dr. Balás Béla főispánnál, megköszönve neki, a kórházépítésre adott államsegély kieszközlését. A jelentéseket a képviselőtestület helyeslőleg tudomásul vette.

A huszvizsgálónak a fizetésjavítás iránt beadott kérelmére, a sertésvizsgálat díját darabonként 40 fillérről 60 fillérré emeli fel.

A tapolczi róm. kath. elemi fiúiskolánál szükséges ötödik tanítói állás szervezését 30 szóval három ellenében elhatározza évi 100 korona fizetés és 360 korona lakbérhozzájárulásával, a fizetés többi részére pedig az iskolaszék államsegélyt kér. Valóban csodálkozunk kell, hogy a képviselőtestület éppen intelligens tagjai közül akadtak olyanok, akik a kulturális célt meg nem értve, a csekély anyagi áldozat mellett is ellene voltak az új tanterem felállításának. Semmi érv

meg nem dönti a törvény azon rendelkezését, hogy az V. és VI. elemi osztály elvégzése a földmivelő nép gyermekeinek befejezett ismeretkört nyújt, amely őt polgári jogainak gyakorlására jogosítja. A jóval költségesebb polg. fiúiskolába beiratkozni, sem a törvény inteniója, sem a helyi körülmények nem kötelezhetnek senkit és nem is az volt a cél a tapolczi polg. fiúiskola felállításával, hogy oda földmivelő élethivatás mellett kényszerítsék a IV. elemi osztály elvégzése után a továbbképzést. Hiszen teljesen más irányu iskola ez. Mintegy előkészítő szakiskolája az ipari és kereskedelmi pályáknak. Sajnos, ezt is sokan félre, vagy nem értik. Hát nem ér föl azon erkölcsi és kulturális haszon azzal a csekély anyagi áldozattal, amit a község e célra hoz, amit az új osztály felállításával községünk nyer? De e mellett szól mindezekon kívül a r. kath. fiúiskola osztályainak zsufoltsága. Hiszen a négy tanteremben négy tanítóval 300 tanuló van, átlag tehát egy osztályra és egy tanítóra éppen 75 tanuló jut, tehát annyi, amennyit a tapolczi izr. iskola három tantermében három tanító tanít. Állami iskolát említ egyik képviselő. Igaz, de vajjon a felekezeteknek az iskolához való ragaszkodása mellett is lehetséges volna-e, hogy a község egy újabb óriási kulturális terhet vegyen magára? Erről igazán sokat lehetne írni és beszélni pro és contra.

Belép a község előfizetőként a vármegyei távbeszélő hálózatba.

Az 1914. évi költségvetést részletes tárgyalás után elfogadja, mely szerint a bevétel 31143 K 10 fillér, a kiadás 92328 K 40 fillér, a fedezetlen 57179 K 78 fillér kiadás fedezésére 87783 K 40 fillér állami adó után 65% községi pótlék kivetését és beszédését elhatározza. Előadja főjegyző, hogy a pénzügyi biztossal folytatott tárgyalás során a fogyasztási adó beszédési jogát 15300 korona évi összegért az

1914-ik évre feltétlenül és az 1915—1916-ik évekre feltételeken bérbe vette az előjáróság. A szerződés jóváhagyása után az előjáróság és számvizsgáló-bizottság a jelenleg érvényben lévő feltételek mellett alkalmazzon kezelőt. A képviselőtestület a jelentést tudomásul vette és az eljárást jóváhagyta.

Főszolgabírónak a kolera elleni védekezés céljából járványkórház felszerelése ügyében kiadott rendeletére, Marton Gyula indítványára elhatározza, hogy ideiglenesen a szegényházban állít fel hat ágyat a rendelet szerinti elkülönítéssel, mert építeni a község képtelen. Marton Gyula e célra négy ágyat ajándékoz.

A Mogyorós-hegytető tulajdonjoga ügyében dr. Kovács Vilmos információja után ajánlja, hogy az ügy békés megoldása érdekében a megyés püspökhöz egy küldöttség menjen, aki őt ezen per felől világosítsa fel s a község igazának felemlítésével kérje meg a per visszavonására, esetleg egy békés egyezség létrehozására. Az indítványt a képviselőtestület elfogadja, a küldöttség vezetésére Takács Jenő kir. közjegyzőt kéri fel, tagjaiul az előjárósági tagokon kívül Ley József prépost-plébánost és Tibola Jánost kéri fel.

Jelenti főjegyző, hogy Pirity József és társai az állatvásár helyének megállapítása és Merkly Antal és társai pedig a vadászati jog bérbeadása tárgyában kelt határozatok ellen a kellő időben felekezést adtak be, amit a törvényhatósági bizottsághoz felterjesztett.

Ellenőrzési szemlék. A cs. és kir. közös-hadsereg nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi, nem különben a m. kir. honvédség nem tényleges állományú ellenőrzési szemléi a folyó évben nem tartottak meg. A tartalékos tisztekkel, a tiszt-, tisztviselő, valamint hadapród jelöltekkel és hasonló állásuakkal a tisztí bemutatás az eddigi módon a folyó évben is meg lesz tartva.

hogy a színésztrikó nélkül kerül a kereszt-fára a jelenet hihetetlen hatású volt. A leány természetesen zsinégekkel kötötték kezénél s lábainál fogva a keresztre s ott kinlódott előbb művészi, aztán teljesen természetesen igazán vagy husz percig a keresztfán kikötve. Szakadt róla a verejték, mely egészen előtötte gyönyörű testét, vonaglott minden porcikája, kínosan remegett meg minden ize. Rettenetes volt látni ezt a kinlódást s mindenki gyönyörködött benne. Mikor véglegesen elalélt, akkor azt a hatást keltette, mintha meghalt volna, a függöny legördült, a leányt levették a keresztről, az magára vetett valami könnyű lepelt és kijött a függöny elé, szemmel láthatóan feljuttat. De a község tombolt és a leány szívesen csinálta végig ezt a kinszenvedést minden este hónapokon át, amely pedig semmivel sem volt jobb annál a kikötésnél, amelyet még a katonáéknál is eltiltották már, mert még egy erős baka is belebetegedett gyakran, ha nem is tartott olyan soká, mint ennek a színészleánynak a kikötése.

Az égő leány.

Valami ehhez hasonló bár, teljesen más kiadású borzalmas mulatság az is, amelynek ez idén szemtanúi a newyorkiak az ő híres nyári mulatóhelyükön Coney Islandon. Egy Marie Thelin nevű leány naponta tizszer ugrik le a község szemeláttára harminc láb magasból égő papirruhában. A szín úgy

van elrendezve, hogy az egész mutatvány azt a benyomást kelte az emberekben, mintha egy égő háznak magas emeletéről, vetné le magát a leány, miután nincs más menekvés, ég mögötte minden s belekapott a láng már a ruhájába is. Ezt a ruhát maga a mutatványos hölgy állítja össze harminc, negyven iv papirból s megvárja azt a pillanatot, a melyben tényleg belekap ebbe a lobbanékony ruhájába a tűz. Ki kell számítani jól a percet, melyben leugrik, mert ha előbb ugrik, mint kellene, akkor nem érdekes a mutatvány, nem zuhan letelé úgy, hogy az égő ruhája egész tüzesóvát képez, ha pedig csak egy másodperccel később ugrik a kelle-ténél, akkor már ennyivel később is jut be az alul elterülő vizes medencébe s égési sebeket szenvedhet. Az a mutatványos ház, amelynek emeletéről történik a vakmerő ugrás naponta tizszer, tényleg lángban áll a mutatványkor a szó szoros értelmében. A lángok, melyek körülnyaldossák a leány termetét, ruháját, az ugrás pillanatában, valódi lángok. A papirruha, melyet visel, át meg átítatva petroliummal s a vízmedence, melybe beleveti magát a magasból, hat láb mély s a mutatvány úgy van rendezve a minél nagyobb és rettenetesebb hatás kedvéért, hogy abban a pillanatban, amelyben az égő alak belezuhan a vízbe, a függöny legördül és az egész jelenet azt a hatást kelti, mintha a leány meghalt volna. Nincs az a tapsvihár melyre kijönne a leány.

Az a fő, hogy azt higgye a publikum, hogy meghaltam, — mondta lagyosan mosolyogva Miss Marie Thelin egy kérdezősködőnek, — az egész jelenetben csakis a borzalmas elem hat, hát így kell végezni.

— S nem fél, hogy egyszer mégis csak megégeti magát? — folyt tovább a kérdezősködés.

— Nem félek-e? — Csodálkozott a leány. — Nézze, hány égési seb van kezeimen, nyakamon, arcomon. S még sem félek. Egyszer már úgy összeégettem magamat, hogy teljesen lemondtam erről az örültségről, de hát hiába, amint meggyógyultam, folytattam a mutatványt, melyben sok az izgató reám is a községre nézve is. Az ilyesmit nem lehet abbahagyni, ha az ember egyszer megkóstolta. Pedig nem reklám mese az, hogy vagy idejekorán alá tudok merülni a vízbe, vagy menthetetlenül el vagyok veszve. Minden nap kiteszem így magamat tizszer a halálos veszedelemnek, de valami vonz s nagy élvezetet találok éppen ebben a halálos veszedelemben. Ha tudnám, hogy nincsen benne veszély s nem történhetik bajom, rég abba hagytam volna az egész komédiát, de így szenvedélylye vált bennem az egész dolog. Én is azt szeretem benne, amit a község: a veszedelmet. Ideges egyáltalán nem vagyok s ha az volnék, akkor menthetetlenül oda-vesznék. Tessék elgondolni, hogy minden egyes alkalommal addig várok, amíg a tűz

Pesti levél.

Budapest, 1913. szeptember 15.

Fiatal ez a Pest. Különösen ilyen tájt. Főiskolái vonzák magukhoz a „vidék” színvirágát, a tanulni vágyó fiatalságot. Felszív Pest magába a vidékről minden életre való elemet. S ezek vállain növekszik, gyarapodik ezeréves hazánk ifjú fővárosa. Itt is most voltak a beiratások, mint otthon. Ott szülők állanak apróságaik mellett s gyámolítják első lépéseiket a nagy misztérium, az a—b—c körül; itt egy ország tekint reményteljes várakozással legelső tanintézetére, hol „érett” ifjak teszik utolsó előkészületeiket az életre. Itt jegyeztetik elő magukat országos hírű hazafiakká, világ-hírű tudósokká — legtöbbször csendben dolgozó munkás polgárrá.

Tüzzel indulnak a küzdelemnek, ököllet verekesnek, hogy helyet biztosíthassanak maguknak a tudomány forrása körül.

De már jó pár év óta megváltozott a beiratási küzdelemek színezete. A kemény könyvek közé kacsu női derekak kerültek, prózai nyelven megmondva, már jó pár éve, évről-évre növekszik a női hallgatók száma s bármilyen közönyösséget határoztak el legyen a férfi nem iránt, ez nem tarthatja vissza azokat, hogy meg ne hajoljanak a szoknya előtt, bármily tudós fejecske van a kalap alatt.

De nem tűnt fel Önöknek, hogy a tudományak a legfelsőbb fórumán csak „papjai” vannak? S bár már évek óta szabad az út a szebbik nem előtt is, nem halljuk „papnő” ajakáról az igazságot?

Alig irtam meg első pár soromat, máris elérkeztem e veszedelmes témához. Mert most már azt a gondolatomat is ki kell mondanom: „nem is fogjuk hallani e százdában.”

Tény az, hogy valóságosan tudományos képzettségben csak egy évtized óta részesülhetnek. Ez ideig azonban nem a férfiak önkénye tartotta vissza őket. Ahhoz, hogy hangosabban követeljük az alma mater kapuinak megnyitását, általánosan magas szellemi fejlettségen alapuló tömegöntudat lett volna szükséges, míg a női nemnek még ma is csak nagyon, de nagyon kicsi része alkalmas az intenzív szellemi életre. Való tény is az, hogy a megnyílás idején női mozgalmakról nem is hallottunk, tehát nem az ő „küzdelmeik” eredménye volt e lépés magasabb irányú szellemi fejlődésük felé, hanem okos férfiak bölcs ujtása, kik időszerűnek látták e mesterséges ingerlést

a nők továbbképzésére oly korban, mikor a férfi mérföldlépő eszmákkal halad a tudományban — a kellő arány helyreállítására.

Növekszik ugyan a tudományosan képzetek száma, de kiválóak, geniek, nem akadnak köztük. Évszázak hosszú során hozzájuk tapadt egy kiváló tulajdonság, a szorgalom s így lépést tudnak legjobbjai tartani közepes férfi kollégáikkal, de a nagy szellemi erőlködésben kimerülnek pár év alatt, azután teljes elernyedésben s ennek hatása alatt összeroskadt testtel élnek le életüket.

Évszázadokon át a nő kizárólag családi életet élt. A család körében talált oly sok ezerfajta tevékenykedésre, mik egész napon át foglalkoztatták, anélkül, hogy szelleme is táplálékot nyert volna.

A nehéz testi munka megtöri a testet, deformálja. A nő mindig könnyű munkákat végzett, melyek előnyösen alakították testét, rugalmassá, szemnek jólesővé, kerekdedd, harmonikussá tették minden mozdulatát.

De mint teste mind nagyobb mértékben maradt el erőben a férfítől, szellemiekben még inkább növekedett a paradicsomi arány, hisz e fajta tornát csak ritkán végzett a nő s ha igen, akkor sem akrobata munkát, csak szerény szobagimnasztikát.

Ellenvethetik, hogy már ma is igen nagy azon nők száma, kik szellemi munkával keresik kenyerüket. Igen ám, csak hogy mi nem arról az 5—10 ezerről beszélünk, hanem száz és száz milliókról s én nem is azt állítottam, hogy nincsenek ilyenek. Csak azt, hogy legelseik sem versenyezhetnek a férfi kiválóságokkal.

Hivatkozhatnak a megváltozott viszonyokra, a női munka nagy alkalmazására, hivatalokban és gyárakban görnyedő száz-ezreikre, elém állíthatják nő orvosai nagy keresettségét, bureau mamsellejeik használhatóságát, kézi munkásnők remekbeillő alkotásait, mégis csak azon a véleményem leszek, hogy csak azon a téren álltak meg eddig helyüket, hol a testi ügyességnek nagy szerepe van.

A női munka még sem férfi munka, amint ez áraban is kifejezésre jut. A női munka olcsóbb s hogy ennek dacára sem alkalmaznák olcsóságának megfelelő arányban, nem tudom más okát adni, mint hogy munkájuk minősége rosszabb, mint a férfi munkáé.

A különböző művészetekben kitünteteket pedig említeni se merjük e vitában, mert bármely ágában is ezeknek, kiabálóan tul-

nyomó szerepe van elismert és méltányolt testi ügyességüknek.

Ne vegyék komolyan okoskodásaimat. Már le is tettem a tollat, lenn vagyok az utcán. Csepereg az eső, ezer királynője van a járdának s valamennyi egyforma sikkesen emeli szoknyáját. Egyik szebb a másikkal.

Hát ezeket merem én úgy lecsépelni?

F. Gy.

Hévíz-fürdő 63 évvel ezelőtt és most.

— Mojzer József adatai nyomán. —

1850-ben a fürdő a keleti oldalon, a tó lefolyásán innét volt. Körülbelül 50 lépésnyi hidon jutottak be a tóba, hol egyetlen bódé állott. Ez két részre volt osztva: egyik női, a másik férfi fürdőzők részére. Körülbelül 5—6 személy fért meg egyik-egyikben.

Akik iszaposabb helyen akartak fürdeni, azok számára egy nagy csónak volt kikötve és ezen hajóztak be a tó közepére, hol a csónakot egy erre szolgáló facölöphöz erősítve, kiszálltak és ott találtak legtöbb iszapot.

Egy-egy fürdésért 4 garast fizettek.

Rendszerint vasárnap voltak legtöbben a fürdőzők, kik inkább kirándulók voltak; de bentlakók számára is volt két vendégszoba berendezve az akkori vendéglőben, ahol laktak is állandóan vendégek.

A hidon túl a fundus már a veszpremi püspökség tulajdona volt; ezen nem lehetett építkezni, a Festetich birtokrész pedig csupa ingoványból állott, itt meg azért volt akadályozva az építés. Egyszer egyik püspöki kormányzó, névszerint: Kolosváry Sándor, tett olyan ajánlatot az akkori regále-bérlőnek, hogy építsen vendéglőt és lakószobákat a püspöki funduson azzal a föltétellel, hogy mindezeket 30 évig ingyen bírja, de ez idő letele után átmennek a püspökség tulajdonába. Ugy látszik a regále-bérlő nem volt valami vállalkozó szellem, mert nem mert belemenni a dologba.

Az 1855. évi tagosítás alkalmával Festetich gróf cserére lépett a püspöki uradalommal és a páhoki birtokot megfelelő réttel együtt odaadta Hévíz nyugati részéért, mely mint fentebb említettük, a püspöki uradalomhoz tartozott.

És akkor a gróf elkezdett építtetni a fürdőtelepen. Ugy, hogy 1858-ban már volt a fürdő közepén nagyvendéglő éttermmel és az étteremtől jobbra-balra két-két szálló-

felcsap egész a mellemig. Ebben a pillanatban kell ugranom és pedig gyorsan, rögtön haladéktalanul. Egy pillanat és már késő volna. Gyorsan ugranom a kellő pillanatban, ez az egész. . . Mostanában csak harminc lábnyiról ugrom, mert oly sokszor kell megismételnem a mutatványt minden nap s ez kimerít. Ha csak kétszer kell ugranom egy nap, akkor negyvenöt láb magasból csinálom az ugrást, de ezt nem lehet megtenni tizszer naponta.

A borzalmak hajója.

Egy amerikai mutatványos társaság két és fél millió koronáért megvette eddigi angol tulajdonasaitól a „Success” nevű angol fegyenc-hajót, amely már vagy két hónapja a newyorki kikötőben volt kiállítva s néhány korona belépődíj mellett nézhette meg a közönség a hajdani angol igazságszolgáltatásnak nem éppen dicsőségére való fegyenc-hajót, amely tényleg az angol kormány büntető gyarmatainak szolgálatában állott még Viktória angol királynő uralkodásának első éveiben is, s amely méltán megszegyeníti minden képzeletünket a spanyol inkvizícióra vonatkozólag. Igaz, hogy a hajónak van bizonyos ketségbevonhatatlan „történelmi” értéke is, miután a Success tényleg a legrégebb hajó ezen a világon, amely még mindig vizen van s jár minden öregsége dacára, valamint az egyedüli meg létező s fentartott fegyenc-hajó. Az óriási árat az biztosította ennek a fegyenc-

hajónak, hogy a newyorki mutatványosok látták, mennyire tetszik a borzalmas hajó vizalatti maganzárkaival és kintő eszközeivel, kikötött viaszfiguráival és egyéb borzalmaival a közönségnek, tehát kiszámították, hogy a sanfranciscói világiállításán nagy hasznót lehet majd a borzalmas hajóval csinálni, akár-milyen drágán veszik is meg. S megvették félmillió dollárért a rozoga, százéves fegyenc-hajót. Ki is vitték azonnal Coney Islandra s ott lesz addig a közönség gyönyörűségére, míg megnyílik majd a Panama csatorna s azon átvezethet a világ legregibb még működésben levő vitorlása, a jó öreg Success. A hajó Britisch Indiában, Moulmainben épült 1790. évben s hét rézágú van rajta még ma is, amint akkor volt, amikor „szolgálatot teljesített” s a tengereken kószált a szerencsétlen lakóival, ama fegyenc-ekkel, akiket erre a hajóra ítélt az akkori igazságszolgáltatás. Angolországban 1820 előtt, 145 bűntény volt, melyeket halálbüntetéssel büntettek. Ma csak kettő van: gyilkosság és árulás. A fegyenc-hajókat nemcsak fegyenc-ek szállítására, hanem egyenesen fegyházakként is használták s nem egy halálraitelt fegyencet küldtek ilyen hajóra, hogy a halálbüntetés helyett ott „hajjon meg elevenen” a legborzasztóbb kínzások alatt. Lent a víz alatti kintő kamrában vannak ma is s borzalmas gyönyörűséggel nézi a newyorki milliomos közönség a „bolboeseket”, a nyakláncokat, melyek nem egyebek, mint olyan kintő esz-

közök, hogy a fegyenc nyakára karikat erősítették s ugyancsak bokájára is s ily módon kötötték ki valami faállványhoz. A rettenetes kín és kimerültség, melyet ez a kikötés idézett elő a nyirkos, sötét vizalatti kintő kamrában, ahol a kikötés szenvedéseit csak növelte a vitorlás hajó ingadozása, megtörte a legrettenetesebb s legvadabb természetű fegyencet is s monda szerint nem egy örült meg annak gondolatától, hogy kintő kamrába kerül. Nagy megcsodálásban részesül a hajón a derék közönség részéről az „iron maiden”, a vas szűz, amelyet főleg vállatásra használtak. A vasból kiöntött nőalak belseje hegyes szöggekkel van kiperéselve s ebbe a vasalakra csukták be a szerencsétlen embert, akiből valami vallomást akartak kieroszakolni. Vagy vallott a vas szűzbe csukott ember, vagy ott halt meg benne, kimerültségtől és a szenvedett sérülésektől, ahogyan himlálódzott a hajó, minduntalan belefuródtak testébe a hegyes szeggek, szilánkok, dróttük. Borzalom kell a népnek s ennél borzalmasabbat ki sem lehetne eszelni. Az volna persze az igazi jó ötlet, ha úgy volna, hogy néhány korona belépődíj mellett, tíz vagy tizenöt koronáért kikötnék a nyájas látogatót egy félóra, megélvezhetné egy kicsit a kintőkamra sötétjét s rejtelmeit és így feljebb. Akadna elég idegroncs, aki egyet s más megpróbálna a fegyenc-hajó borzalmaiból s nem elégednék meg azoknak pusztá látásával, ha így rendezkednék be a mutatványos társaság. . .

HIREK.

szobával, amelyek folyosókkal voltak összekötve. Később ezeket a szobákat is hozzávették a mostani étteremhez. 1860-ban Laskai, a grófi uradalom akkori építész emelte a többi 6 házat, melyet később a mostani 7-es ház, a boltok és a kápolna is követett. A kápolna főoltárának képét Szabó Imre szombathelyi püspök festette.

Szabó Imre állandó vendége volt a fürdőnek.

Kivüle még Ramasetter Vince és neje, Kortsmáros nep. János és mások többen a megyei és vidékbeli urak közül. A vendégek mulattatására Arvay Jancsi híres sümegi cigányprimás volt ott bandájával évről-évre.

Vele történt meg egyszer, amikor vacsoránál muzsikált, beleharangozták muzsikájába a nyolc órát. Jancsi csak húzta tovább. Mikor a nótának vége szakadt, a püspök odahívta a primást és azt mondta neki:

— Édes fiam, szépen tudsz muzsikálni, de azt jegyezd meg magadnak, hogy harangozaskor hagyj el a nótát. — Ezzel egy aranyat adott neki.

Ettől kezdve Jancsi nyomban letette a hegedűt a nóta derekán is, ha megcsendült a nyolc órai harangszó.

Ramasetter Vince legjobb borait vitette le híres pincéjéből, ami persze szintén emelte a társaság hangulatát.

Egyszer Szabó Imre püspöknek ellopták — amíg fürdött — az arany láncát és keresztjét, amelyet nyakában szokott hordani. Hiába volt minden keresés, nem lett meg soha. A püspök azonban megvizsgáltatta környezetét.

— Csak talmi volt, — mondta a püspök, — az igazit otthon hagytam.

Ezekben az időkben már mindjobban fejlődésnek indult a fürdő. Már akkor az első osztályú női és férfi ugynevezett tükörfürdők is megvoltak.

Eddig szólnak a Pepi bácsi visszaemlékezései.

Most aztán már csinos, szépen berendezett házak, villamos világítás, parkirozott utak, autóközlekedés stb. állnak a vendégek rendelkezésére. Ugy tervezik, hogy az ősszel minden házban vízvezeték is lesz, nagyobb kényelem céljából.

A külföldön, különösen pedig Németországban is kezd eme csudás viznek híre elterjedni, amit bizonyít az is, hogy ebben a nyárban már egész sereg porosz és német vendég kereste fel Hévizet. Volt Németalföldről is. És előreláthatólag a jövőben még többen jönnek majd. Nagy része van ebben Schulhof dr.-nak is, a fürdő jeles és nagy-képzetségű orvosának, aki fáradságot nem ismerve igyekszik könyvek és előadások révén minél nagyobb teret hódítani a külföldön Héviz számára.

S bár még a komfort hágy egy és más kívánivalót maga után, mindazonáltal ha így fejlődik tovább is a fürdő, ugy nagyon szép jövőnek néz elébe az egykor oly primitív, de hatásában mindig csudás kénes víz.

N. B.

A legtöbb adót fizető törv. hatósági bizottsági tagok névsora folyó évi szeptember hó 18-tól október hó 3-ig. Zalaegerszegen a vármegyeházán van közszemlére kitéve. Netáni felszólamlások ugyancsak említett napig történhetnek a vármegye igazoló választmányánál szóval vagy írásban.

Dr. Darányi Ignác látogatása választókerületében.

Kerületünk országgyűlési képviselője dr. Darányi Ignác f. hó 28-án és 29-én meglátogatta választó kerületét. 28-án Balatonfüreden érkezik és az nap Balatonfüreden lesz, este pedig Förster Elek pártelnökhöz száll Gyulakeszibe. Másnap, szeptember 29-én délelőtt 11 órakor jön Tapolczára, itt a városházán községbíró és főjegyző a képviselőtestülettel fogadja Önmagmeltóságát. Délben egy órakor a Pannonia vendéglőben társasbéd lesz, amelyen nyilatkozni fog a politikai helyzetéről. A társasbédre a Tapolczán aláírási íveket köröznék, a vidékieket pedig a következő szövegű meghívó útján értesítik:

„Tisztelettel tudatjuk, miszerint választókerületünk országgyűlési képviselője, Dr. Darányi Ignác, f. hó 28-án Balatonfüreden déli 12 órakor a község-házánál, Tapolczán pedig folyó hó 29-én déli 1 órakor a Pannonia-szálló nagytermében fog, társasbéd keretében, a jelenlegi politikai helyzetről nyilatkozni. Tájékoztató végett kérjük a társasbédre való részvevőkről Balatonfüredre a községi előjárásig, Tapolczára Glazer Sándor urat, bezárólag folyó hó 26-ig, okvetlen értesíteni. Szíves megjelenésüket tisztelettel kérjük. Tapolcza, 1913. szeptember 19. Förster Elek, pártelnök. Dr. Szűcs Arnold, párttitkár.”

A zágrábi magyar társaskör kirándulása a Balatonmellékére.

A zágrábi magyar társaskör, leginkább az üzletvezetőség tagjai, mintegy százan f. hó 14-én dr. Bacsinszky Vladimír zágrábi vasúti üzletvezető kezdeményezésére s annak vezetése mellett külön vonaton kirándulást rendeztek a Balaton vidékére. A kirándulók f. hó 13-án Keszthelyen voltak, ahol a Hullám-szállóban társasvacsora volt, melyen a vendégek tiszteletére megjelentek a város vezető férfiai. Ez alkalomra a Balatonpartot fényesen kivilágították, diadalkaput állítottak és a megérkezéskor taracklövéssekkel üdvözölték őket. A kirándulók a mult vasárnap délelőtt Tapolczán keresztül a Balaton partján végig utaztak, közben kiszálltak Badacsonyan, tovább pedig Balatonfüreden, ahonnan hajóval kirándultak a Balatonra, este pedig Almádiban tiszteletükre társasvacsorát és táncmulatságot rendeztek. Az előkelő társaságot minden állomás lobogódiszben fogadta. A kirándulók másnap Adonyszabolcon keresztül Budapestre, onnan pedig egy kellemes kirándulás emlékével visszautaztak Zágrábra.

A kirándulóvonat, mely a nyár folyamán vasárnap delutánonként közlekedett a balatoni vasuton, már ma nem indul.

Harmadik osztályú kocsik a gyorsvonaton. Az államvasutak igazgatósága ez év elején kísérletképpen több vonaton harmadik osztályú kocsit is csatolt a gyorsvonatokhoz. A kísérlet bevált és az igazgatóság elhatározta, hogy folyó év őszétől kezdve valamennyi gyorsvonat harmadik osztályú kocsival is fog járn. Ezt az értesítést megerősíti a máv. igazgatóságának most kiadott jelentése, hogy őszétől kezdve minden gyorsvonatnak lesz harmadik osztályú kocsija is.

Izgalmas életmentés a Balatonon.

A mult vasárnap búcsú volt Balatonkeresztúron, amelyre sokan jöttek össze, többek között Molnár György, Móricz István és Tasnár István balatonyöröki lakosok egy csónakon mentek át. Mikor már kimulatták magukat ismét csónakba szálltak, hogy visszavezzenek. Közben viharfelhők borították el az eget, besötétedett és erős szél kezdett fújni, amely Molnár György kalapiját a vízbe sodorta, amit Molnár és társai ki akartak fogni és utána hajoltak. A csónak oldalt billent és felborult, s a benn ülők a vízbe estek és kétségbeesve, kapkodtak a felborult csónak után. A fuldoklók halálküzdelmét látta a partról Győrei József balatonkeresztúri gazda, aki tizennégy éves fiával azonnal csónakba ült, a fuldoklókhoz eveztek; izgalmas és rettenetes küzdelem után sikerült a már szinte eszméletlen Tasnár Istvánt és Móricz Istvánt kimenteni, Molnár Györgyöt azonban elnyelték a hullámok, mielőtt a mentők elérhették volna. Holtteste még nem került elő.

A bérkocsitulajdonosokról a mult héten hozott közleményünkre arról értesítenek bennünket, hogy az ismeretes falragasz szövegével, nem minden értenek egyet, sőt megjelenéséről többen elzárólagosan nem is tudtak.

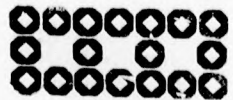
A nagyvászonyi vasút. A Műszaki Világ jelentése szerint a kereskedelemügyi miniszter dr. Palacsek Károly ügyvéd, budapesti lakosnak a máv. Jutas állomásától kiindulólag Tótvászony község határára át Nagyvászony községig vezetendő szabványos nyomtávú, gőzüzemű helyi érdekű vasútvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét további egy év tartalmára meghosszabbította. E vasútvonal kiépítésével aligha marad el a Tapolczával már régebben tervezett vasúti összeköttetés.

Jegyzők fizetésrendezése. A belügyminiszteriumban most folynak a munkálatok a jegyzők fizetésrendezése ügyében. Az erre vonatkozó tervezet már készen van s csak a pénzügyminiszter hozzájárulása szükséges, hogy aztán a fizeteskiegészítő összeg az 1914. évi költségvetésben beilleszthető legyen. A jegyzők fizeteskiegészítése az erre vonatkozó törvénytervezet szerint, mint alapelletmény 2000 koronában van megállapítva. Az ennél magasabb fizetést élvező jegyzők magasabb fizetésük élvezetében továbbra is megmaradnak mindaddig, míg a jegyzők államosítása be nem következik. Akkor a jegyzők magasabb fizetési osztályba fognak beosztatni. A fizetési osztályban való előléptetésnél nemcsak a szolgálati évek lesznek irányadók, hanem a minősítés is. A minősítést a főszolgabírák és az alispán végzi és ezek ajánlatára fogják a jegyzőket előléptetésre előterjeszteni. A jegyzők magánmunkálatait illetően az eddigi állapotot érintetlenül fenntartják, a rendezés az államosítás kérdésével egyidejűleg fog megtörténni.

„Segédkönyv a fogalmazás tanításához“ címen Kollányi Ödön a tapolczai állami polg. fiúiskola igazgatója, házagpótló munkát írt a polgári iskolák használatára. Napjainkban az iskolák egyik legfontosabb iránya, hogy a tanulók önállóan, az ő egyéniségük és tehetségüknek megfelelően tudjanak bármily dologról összefüggő, szabatos, logikus leírást adni. Ez a célja Kollányi könyvnek, amelyben utmutatást is ad a tanárnak a fogalmazás tanítására. Kitűnő a könyv módszertani része, amely a tanulót a könnyebből nehezebbre vezeti, de mindig az életre szükséges fogalmazványok helyes készítésére. Oly köz-

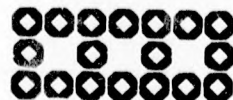
MEGÉRKEZTEK AZ ŐSZI ÉS TÉLI DIVATUJJDONSÁGOK KARDOS NAGYÁRUHÁZÁBA TAPOLCZA, FÖTÉR.

Berlini és párisi modellek női és gyermek felöltőkből. Pongyolák, blouseok, kiváló, finom

kosztüm és ruhakelmék, flanel, bársony és parketok.

Teljes menyasszonyi kelengyék a legfinomabb kivitelben.

vellen, a tanuló lelkületére megkapó témákat tárgyal, amelyeket ez élvezettel készít. A könyv, amelyet lapunk kiadóhivatala állított ki izléses kivitelben, minden tanár kezében kiváló segédkönyv a fogalmazás tanításához.

A germanizálók bűnhődése. Szomajom somogy megyei községben, a lakosság kérelmére nemrég új plébániát létesítettek; amelynek vezetésével Juk Béla kaposvári káplánt bízták meg. A szomajomiak azt kívánták tőle, hogy németül predikáljon, azonban a plébános nem volt hajlandó eme kérésüknek eleget tenni. Kijelentette, hogy ő jó magyar ember, magyar pap és mint ilyenek a magyarosítást egyik célja. Miután a szomajomiak látták, hogy nem érnek célt, úgy akarták megoldani a problémát, hogy minden második vasárnap legyen német predikáció, később már beleegyeztek volna abba is, hogy minden harmadik vasárnap predikáljon a pap németül, aki azonban így sem volt hajlandó megegyezni velük, aminek az lett a következménye, hogy kellemetlenkedni kezdtek neki. Az üldözött pap jelentést tett az esetről Hornig Károly báró bíboros püspöknek, aki a szomajomiakat megfosztotta papjuktól és Juk Bélát Zalaszentlászlóra helyezte át. Így bűnhődtek a germanizálni akaró szomajomiak. Megérdemelték sorsukat.

Anyák figyelmébe százszorosán csak azt lehet ajánlani, hogyha gyermekük a 4-5-ik hónapot elérte és az elválasztás ideje következik, tanulmányozzák a Phosphatine Faliere-el való táplálást úgy, hogy az elválasztás pillanatától kezdve a gyermektáplálás gondjai és feladataival tisztában legyenek. Biztosítani a gyermek erőteljes fejlődését, jó csontképződését és a fogzás sima lefolyását a Phosphatine Faliere alkalmazásával lehet a legjobban. E kitűnő tápszer már nem szorul dicsőre, kapható minden gyógyszer-tárban.

Minden ízében hazai gyártmány a világ-hírű RÉTHY-féle pemetefü-cukorka, a köhögés és rekedtség e jól ismert háziszere. Gyermekeknek is adható, mert drasztikus szerek nem tartalmaz, kellemes ízű, az étvágyat, a gyomrot, fogakat nem rontja. A dobozon és a cukorka minden darabján rajta legyen e név: RÉTHY. Ára 60 fillér minden gyógyszer-tárban és drogériában.

Kaszárnyáért. Csak gondoljunk vissza arra a fölbuzdulásra, mellyel a kaszárnya eszméjét fölkarolták. És gondoljunk vissza arra a télenségre, mely az akarás első láza után im elhatalmaskodott rajtunk. És akkor iskolapéldáját látjuk a: szalmalángnak. Valóságos szalmaláng volt. Gyorsan lobbot vetett, nagy lánggal égett és mint minden nagy égés, hamar elhamvasztotta, fölfalta táplálékát. A kaszárnya akarása nem foglalkoztatja mostanában az embereket. Az egész felbuzdulás csak szalmaláng volt? ... Nem szeretnénk ezt hinni. A nyáron azt mondták, hogy most hiába mennének küldöttségbe, mikor a miniszter nyaral. De most már ott-hon van. Most már nem kell sokat gondolkodni, menjenek küldöttségbe Hazay miniszterhez, kinek sok jó ismerőse, barátja van vidékünkön, kik bizonyára örömmel vezetnék a deputációt. Maga a miniszter is nagy barátja a Balatonvidéknek s minden bizonnyal szívesen pártolja ügyünket. Nem szabad városunk érdekét féládoznunk a politikáért. Talán ép ezért kapunk kaszárnyát; mert ez is — politika.

Szüreti kilátások. Oly sok elemi csapás és a molypille pusztítása érte az idén a szőlőket, hogy még gyenge, közepes szüretről sem beszélhetünk. A bor minőségéről még nem nyilatkozhatunk, mert ha a múlt hét nyári meleg időjárása még két-három hétig tart, úgy ha kevés borunk lesz is, de jó bor lesz. Általános panasz, hogy rothad a szőlő, amit a molypille alcájának pusztítása okoz s így sok gazda már a rothadt szőlő

szüretelésére készül. Az eddigi próbaszüretek 17-18%-os mustot adnak, ami kizárja azt, hogy az idén cukrozni kelljen és szabadjon, ez a % még, ha a jelenlegi meleg időjárás állandó lesz, lényegesen emelkedni is fog. Ezért nagyon helyesen tennének a szőlősgazdák, ha a szürettel nem sietnének, mert ha kevés szüretjük lesz ugyan, de a kedvező időjárás mellett még jó borunk, az lehet.

Iskolaszentalés. Szepezden az újonnan átalakított rom. kath. iskolát f. hó 14-én, mult vasárnap áldotta meg Kéry Gyula h. esperes a szép számban összesereglett hívek jelenlétében, mely alkalommal magvas beszédben emlékezett meg a szülők és tanítók kötelességeiről, hogy az iskola vallásos és hazafias polgárokat tudjon nevelni az életnek és hazának. A kivitel körül nagy érdemeket szerzett Birkás Antal iskolaszéki tag, ki az építést vezette.

A Balaton és a Duna összekötése. Már többször megemlékeztünk a Balaton és a Duna összekötéséről a Sió csatorna útján, amelyet rendes folyami hajózásra tesznek alkalmassá. A munkálatok javában folynak, a mederszélesítés és mélyítés százhuszonnégy kilométer hosszúságban, Siókfoktól a tolnai Dunaáig, esése pedig tizenhét méter, tíz duzzasztó zsilippel. A víz mélysége harmadfél méter lesz, a medret tizenhét méterrel szélesítik. A munka mintegy hatodfél millió koronába kerül. Jelenleg Simontornya és Fokszabadi közt dolgoznak. Három hatalmas kotrógép mélyíti a medret. A kiásott földet a part emelésére, a part mentén nyolc méter széles vontatóút építésére használják. A nagy munkával körülbelül hat év alatt készülnek el, a duna-balatoni közlekedést azonban már négy év múlva, a legnagyobb folyami hajókkal is megkezdik és ezzel a Balaton és a Dunántúlt közvetlenül bekapcsolják a világhoz. Óriási jelentőségű ennek a nagyszabású munkának igazán fölösleges ismertetni. Hiszen, ha pusztán a zalai és veszprémi oldalon heverő, kitűnő minőségű, rengeteg építési kőanyagot olcsó szállítás révén való forgalombahozatalát nézzük, aminek pedig a balaton-dunai kapcsolat az egyetlen útja, akkor se kicsinyelhetjük e vízi építkezés jelentőségét, nagy vidékek sok-sok munkás kezének évtizedekig tartó keresethez juttatásáról van itt szó.

A községbíró figyelmébe. A rom. kath. templomban és iskola előtt elterülő tér gleditschiával van beültetve, azonban a kerítés mitsem használ, mert a felügyelet nélkül itatóra menő marhák lerágják az elősövényt és a teret bepiszkítják. Jó lenne a gazdákat figyelmeztetni, hogy felügyelet nélkül ne hagyják marháikat.

Mozi színház Tapolczán. Mint halljuk Haffner Károly nagyszabású lakos a Pírity József háza mellett levő telken a tavasz folyamán állandó, modern mozi színházat épített. A tervet Keszler Aladár készítette és őt az építkezéssel meg is bízták.

Boraszító halál. Kajdi Jánosné gyulakeszi-i lakost Nika József otthelyi vendéglős kutyája a száján megharapta. A kutyát azonnal agyonlőtték, a szegény asszonyt felszálították Budapestre a Pasteur-féle intézetbe, ahol azonnal kezelés alá vették, azonban már későn volt, mert a veszett kutya a szegény asszonyt száján harapta meg, s így a mérge a nyálkamirigyek útján oly gyorsan átment a vérbe, hogy segíteni már nem lehetett. Az asszony óriási kínok között kiszenvedett. A múlt héten egy kutya ismét megmarta egy embert Gyulakesziben és a kutya Tapolczára menekült, állítólag több kutyát megmarta, azért a hatóság Tapolczán is ebzárlatot rendelt el. Tartsuk tehát kutyáinkat kötve, mert a rendőrség a kóborló kutyákat agyonlövi.

Cigány-banda garádálkodik a Dunántul. Többször irtunk már arról, hogy a Dunántul jól szervezett cigány rablóbandák működnek.

Ha az egyik ilyen bandát letartóztatják, nyom-ban ott terem helyébe a másik, s így sohase fogyunk ki a cigányok garádálkodásából. Most Somogy- és Baranyamegyéből kaptak hírt a zalai csendőrök egy cigánybanda garádálkodásáról. Zalamegye közelében levő Pélmónostor nevű baranyai községet látogatták meg minap éjjel a cigányok. Sorra járták a házakat, istállókat és amit csak találtak, — elloptak. Ime a bűnlajstromuk: Prodanovics Milántól 2 pejlovat, kocsit, lószerszámot vittek el, Milirád Jovótól két fehér lovat, szerszámokat, Pocoki Tamástól három lovat vitt el, két kocsit, több zsák búzát. Hasonló értesítést kaptak a zalai csendőrök a somogyi csendőrök egész Zaláig üldözték a két cigánybandát, de elfogni nem bírták őket. Most a zalamegyei csendőrök minden gyanús cigánykaravánt elfognak, s így valószínűleg sikerülni fog a két cigány rablóbandát megint ártalmatlanná tenni.

A csendőr mindig csendőr. Egy minapában kelt kuriai döntésből való ez a kis adag: Az egyenruhát viselő csendőr, ha nincs is szolgálatban vagy kiküldetésben, mint hatósági közeg, hivatásának természeténél fogva, de szolgálati szabályzatának rendelkezései szerint is köteles csend- vagy rendzavarás esetén a felmerült szükséghez képest a rend helyreállítása végett akár önállóan fellépni, akár a rendőrségnek segédkezni, mert ilyen esetben a csendőr a törvény végrehajtásában jár el. Azok, akik a csendőrt ilyen esetben eljárásában akadályozzák, vagy bántalmaz-zák, hatóság elleni erőszak vétséget követik el. Vagyis a csendőr akár szolgálatban van, akár nincs, mindenkor és minden alkalommal csendőr.

Nem lesz több restauráció. Megbízható helyről értesülünk, hogy a kormány már a jövő hó derekán — tekintve, hogy a közigazgatás reformja teljesen előkészítve nincs — a megyei tisztviselő mandátumának egy évvel leendő meghosszabbítását kimondó törvényjavaslatot fog a képviselőház elé terjeszteni.

Oszták szőlősgazdák a Balatonon. Az oszták szőlősgazdák tanulmányozó tásasága, — a mint a Balatonvidéki Hirmondó jelenti, — Mayer birodalmi képviselő és Reckendorfer alsóausztriai szőlészeti főigazgató vezetésével Budapestre érkezett. A gazdákat Ráfai Rezső és Slinszky Viktor fogadták. Az ampeologiai intézet megtekintése után délben társasbéd volt és azután a mezőgazdaság tanulmányozása következett. A balatonvidéki borvidéket is megtekintették.

A gőzgépközlekedők és kazánfűtők legközelebbi képesítő vizsgái Sopronban október hó 5 napján délelőtt 9 órakor a Sopron városi villanytelepen fognak megtartatni. A kellően felszerelt vizsgálati kérvények a m. kir. ker. iparfelügyelőséghez küldendőek Deák-tér 8.

Katonai gépteherkocsiknak magánhasználatra való átengedése. A cs. és kir. hadügyminiszterium folyó évi október hó 1-étől kezdve belföldi magánvállalatok részére bizonyos feltételek alatt, díj ellenében katonai gépteherkocsikat enged át. A gépteherkocsi, melynek beszerzési ára 22.500 K, motor-kocsiból (40 lóerős motorral) és hozzacsatolható teherkocsiból áll. A használati időtartama 8 év, melynek leteltével a jármű a szerződő magánfél tulajdonába megy át. A használati díj 16 félév alatt fizetendő 1500 koronáról 1000 koronára mérseklődő félévi részletekben. A gépteherkocsi mozgósítás esetén vagy veszélyes külpolitikai viszonyok között szerződés szerű kárpótlás ellenében kifogástalan állapotban a hadvezetőség rendelkezésére bocsátandó. Békében manőver célokra a gépteherkocsikat nem vonják be. Részletes felvilágosítás minden hadtestparancsnokság, hadbiztonságnál a katonai élelmezési raktáraknál, valamint a cs. kir. had-

A tisztességes kereskedő súlyt fektet arra, hogy a régi hírnevű

ZACHERLINT

kérő vevőinek, ne alacsony megtévesztő surrogatumot a nyakába. Sajnos azonban vannak másféle kereskedők is. Hogy az ilyen csempészésektől, melyek az utóbbi időben megtévesztően hasonló üvegekben előfordulnak, magunkat megóvjuk, ügyeljünk legfigyelmesebben „Zacherlin” névre.

ügyminiszterium osztályában nyerhető. A gépteherkocsik átengedése iránti kérvények lehetőleg szeptember hó 25-ikéig a cs. és kir. hadügyminiszteriumhoz nyújtandók be.

FÖLDMIVELÉS.

A rétek ápolásának most van az ideje.

Az őszi vetések bevégeztével többnyire pihenőre tér a gazda, holott sok olyan dolga akadna, amelyekből ha azokat az erős fagy beállta előtt elvégezheti hasznot merithet. Ha a hőmérséklet 2—3, avagy 0 fokra leszáll, vetni nem lehet, mert ilyen hideg idő uralkodása mellett a mag csírázásának amugy sem indul, s veszendőbe megy. Szántani ellenben még mindig nem lehet, eltekintve talán a kora reggeli óráktól, s így pihenés helyett helyesebben cselekszik a gazda, ha megszántja ilyenkor azon földjeit, amelyekbe tavaszi veteményt akar vetni. A több termésnek egyik igen lényeges faktora az, hogy ősszel minden föld fel legyen szántva, szántás után be legyen boronálva,

A másik késő őszi munka a rétek és legelők ápolása és gondozása. Németországban, ahol a rétek és legelők rendszeres gondozásban és ápolásban részesülnek, kétszerte olyan nagy terméseket adnak azok mint nálunk Magyarországon, holott régebben a mikor Németországban is csak kaszálták azokat, de sohasem ápták, nem adtak nagyobb terméseket mint a minőt adnak nálunk. A német gazda azonban soha egyetlen ősszel sem mulasztja el réteit és legelőit megboronálni és műtrágyákkal beszórni.

A boronálás azért válik nagy előnyére a réteknek, mert a boronával összeszedjük, kirtjuk a mohát, a talaj legfelsőbb rétegét meghasogatjuk s ennek következtében az esővíz is könnyen behatol a talaj mélyébe, amely együttes tényezők következtében a föld alkotó részei nagyobb mennyiségben mállanak el, válnak vízben oldhatóká s a növény fejlesztésére, táplálására alkalmassá. Másrészt az alkalmazott műtrágyával nagy mennyiségű tápláló anyagot juttatunk a talajba, amelyekre annyival is nagyobb szükség van, mert eddig a rétek és legelőkről csak elvittük az ott termelt takarmányokat, de sohasem pótoltuk a takarmánnyal elvont tápláló anyagokat. Az olyan éleskamra pedig előbb-utóbb teljesen ki fog ürülni, amelyből csak kiveszünk, de soha semmit se teszünk bele. Igaz, hogy a rétek trágyázására az istálló trágya nem való. A hig ürülék is csak hígítva volna erre a célra felhasználható, ha ugyan a mi gazdáink a trágyalevet összegyűjtjenék. Miután azonban nem

gyűjtik össze, nem is lehet azt a rétek trágyázására felhasználni s így okvetlenül a műtrágyához kell hozzányulnunk, hogy réteink termőképességét fenntarthatassuk.

A rétek trágyázására nem elegendő egyedül szuperfoszfátot használni, mert a rétek kálitrágyázást is igényelnek s így tehát káliszuperfoszfátot kell használnunk, amely szuperfoszfát és 40%-os kálisó keverékéből áll. Ezt a keveréket létesíthetjük 120 kg. szuperfoszfát és 80 kg. kálisóból, vagyis tehát ebből a keverékből 200 kg.-ot kell kat. holdanként kiszórni s kiszórás után a rétet erősen megboronálni. Ezt a munkát akkor is végezhetjük, amikor már a fagyok beálltak, de még nem olyan nagymervűek, hogy a déli órákra a föld egy kissé ki ne engedjen. És ezen műtrágyázást minden második évben, a rétekből való megboronálását pedig minden évben alkalmazzuk, úgy biztosan számíthatunk arra, hogy réteink termése állandóan fokozódni fog s hogy egynehányszori átrágyázása után termése meg fog kétszereződni, miáltal módunkban lesz állatainkat jobban etetni, vagy nagyobb számú állatot tartani, amelyek több istállótrágyát termelnek s ez által szántóföldünk termőképességét fokozzák.

A Csányi László-utca

9. sz. alatt egy 2, eset-

leg 3 szobás udvari

lakás kiadó.

Egy okos fej
minden alkalommal

Dr. OETKER sütőporát használja
ára 12 fillér.

Teljesen higiénikus, orvosok által ajánlott élesztőpótló. Használata által minden tészta nagyobb, lazább és könnyebben emészthetővé lesz.

Dr. Oetker-féle Vanilincukor á 12 f.
a legnemesebb fűszere minden tésztaéknak, kakaó és tea, csokoládé és krém, kuglupf, torta, pudding és tejszín, továbbá finom vagy porcukorral vegyítve mindennemű sütemény behintésére. Pótol 2—3 cső vaniliát. Ha fél-csomag **Dr. OETKER VANILINCUKROT** 1 kgr. cukorral keverünk és ebből 1 vagy 2 teáskanálnyit 1 csésze teára öntünk, úgy egy kitűnő aromájú, teljes italt kapunk.

Dr. OETKER sütőpora és vanilincukra minden fűszerkereskedésben stb. kapható. Kimerítő használati utasítás minden csomag mellett. Receptgyűjtemény ingyen!

Tapolcza nagyközség előljárásgától.

3325—1913. szám.

Hirdetmény.

A községi előljárásgát közhírré teszi, hogy az 1913. évre érvényesített hadmentességi díj kivetési lajstrom a jegyzőségi irodában f. év szeptember hó 16. napjától, szeptember hó 23. napjáig közszemlére kitéve lesz, mely idő alatt a netáni felszólalások, észrevételek, esetleg felebbezések a jegyzőségi irodában szóval, vagy írásban előterjeszhetők.

Tapolcza, 1913. szeptember 15-én.
Németh Jenő Győry János
jegyző. bíró.

KÖHÖGÉS

rekedtség és hurut ellen nincs jobb a **RÉTHY-féle pemetefü cukorkánál!**

Millió ember szereti a világhírű **RÉTHY-cukorkát**, mert rendkívül kellemes ízű, a gyomrot nem rontja. Meghűlés, hurut, köhögés ellen biztosan és gyorsan használ. **Vásárlásnál vigyázzunk és határozottan RÉTHY-felét kérjünk**, mivel sok haszontalan utánzata van. Az eredetinek minden egyes darabján rajta van a **RÉTHY** név, 1 doboz ára **60 fillér**, kapható mindenütt. Postán küld **5 doboz franko 3 koronaért**:

RÉTHY BÉLA

GYÓGYSZERÉSZ

BÉKÉSCSABA.

VASUTI MENETREND. 1913. május.

Vonatok érkezése és indulása Tapolcza állomáson.

1. Érkező vonatok:

A balatoni vasuton Budapest—Veszprém felől:

Reggel 7 óra 37 perckor	
délben 12 " 46 "	
délután 1 " 03 "	(junius 1-től gyv)
" 5 " 10 "	
este 8 " 28 "	(gyorsvonat)

Keszthely felől:

Reggel 3 óra 13 perckor	
délután 8 " 38 "	
délután 12 " 57 "	
" 4 " 58 "	
este 11 " 27 "	

Ukk felől:

Reggel 8 óra 21 perckor	
délután 1 " 08 "	
" 5 " 06 "	
este 8 " 54 "	

2. Induló vonatok:

A balatoni vasuton Budapest—Veszprém felé:

Reggel 3 óra 53 perckor (gyorsszvonat)	
délután 8 " 50 "	
délután 1 " 14 "	
" 5 " 30 "	(junius 1-től gyv)
este 9 órakor	

Keszthely felé:

Reggel 4 óra 21 perckor	
délután 8 " 39 "	
délután 1 " 28 "	
" 5 " 32 "	
este 9 " 31 "	

Ukk felé:

Reggel 4 óra 49 perckor	
délután 9 " 10 "	
délután 1 " 30 "	
" 5 " 21 "	

A NAP

Főszerkesztő Braun Sándor kiadótulajdonos Mérei Jenő szerkesztőtárs Dr. Hajdu Miklós

A NAP

vidéki kihordó szervezete A NAP-ot megérkezése után azonnal kézbesíti előfizetőinek

EGY SZÁM

ára **6** fill.

A NAP

a magyar újságírás szenzációja, a magyar közönség legkedvesebb lapja, a 48-as eszmény és a magyar nemzeti törekvések egyetlen hű és kérihetetlen szószólója.

!!! Minden jó magyar ember olvassa A NAP-ot!!!

Tessék előfizetni.

Egy évre	18 K	○	Negyedévre	4.50 K
Félévre	9 K	○	Egy hónapra	1.60 K

A NAP

vidéki kihordó szervezete A NAP-ot megérkezése után azonnal kézbesíti előfizetőinek

EGY SZÁM

ára **6** fill.

FÉNYES EREDMÉNYT HOZ

A NAP minden apróhirdetése, mert naponta 155.000, havonta 4.130.000 példányban jelenik meg és mindenki olvassa! — A NAP apróhirdetési levelezőlapja 10 szóig 70 fillér, 20 szóig 1 korona 40 fillér, 40 szóig 2 korona 80 fillér.

Kapható a dohányüzletben!

Naponta friss teavajat, tejszint, turót, tejfelt árusít s édestejet házhoz is szállít
Lustig Sámuelné.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Kriegner-féle Akácia-krém

rendkívül finom, kedves illatú arckenőcs, mely az arcot üdíti, frissíti, szépíti és fiatalítja. Pár nap alatt eltávolít szeplőt, májfoltot. Kisimítja a ráncokat, redőket. Ára 2 kor. Ehhez ajánlatos a

Kriegner-féle Akácia-puder

fehér, rózsás és krém színben. Páratlan a nap és szél befolyása ellen. Egy doboz ára 1 korona. Évtizedek óta közkedvelt még a férfiaknál is a

Kriegner-féle Akácia-szappan

kellemes hatású és igen tartós. Ára 1 korona. Kapható minden gyógyszerertárban. Postán küldi Kriegner gyógyszerertár Budapest, Kálvin-tér.

„Mi az életörömmel ellensége?”

című érdekes könyvecskét kívánatra ingyen küld.

A Sümegi-utcában levő 4 szobából és megfelelő mellék-helyiségekből álló adómentes

HÁZAMAT ELADOM,

esetleg szőlővel is elcserelem.

Horváth Jenő
főjegyző.

ALAPITTATOTT 1883-BAN.

LÖWY B. TAPOLCZA.

Könyvnyomda, könyvkötészet, könyv-,
:: papír- és zeneműkereskedés. ::

Ajánlja jól felszerelt
■ könyvnyomdáját ■
mindennemű nyomdai
munkák elkészítésére.

Wotan

Lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa.
Huzott drótszállal 75% árammegtakarítás.

Kapható villanszerelési üzletekben, villanytelepeken és a
MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK-nél, Budapest, VI., Teréz-körút 36. Gyár-utca 13.

DUNÁNTULI MÉSZ- ÉS TÉGLAGYÁRAK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Központi irodája: Sümeg, Zala m.
Telefon interurban SÜMEG, 6. szám.

Levél- és sürgőncim: Mészgyárak Sümeg (Zala m.)
Gyártelepek: Sümeg, Szent-Gál, Ajka, Ugod és Városlődön.

Legjutányosabb beszerzési forrás a legkiválóbb minőségű oltatlan falmészben és mészhydrátban.

Gyors és pontos szállítás bármely mennyiségben és bármely állomásra.
Kérjük saját érdekében szükségletének fedezése előtt ajánlatunkat bekérni.

KARTELLÉN KIVÜL.

Védjegyes szabadalmazott bortömlők.

Jótállást vállalunk, hogy bortömlőink meg nem keményednek és szivacsossá nem lesznek.

Pincegazdászati cikkek. A legmodernebb asbest keretszűrők, szivattyúk és pincegazdászati gépek. — Asbest szűrőgyapot.

STANDARD műszaki keresk. r. t.

EZELŐTT
Pick és Winterstein, Kuschnitzki és Grünhüt
es. és kir. udvari szállítók

BUDAPEST, V., Teréz-körút 21.
FIUME, WIEN, PRAG, ST. PETERSBURG.

A BUDAPESTI ASZTALOS IPARTESTÜLET VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ BUTORCSARNOK SZÖVETKEZET

mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja,
Budapest, VIII. József-körút 28. (Bérkocsis-
utca sarkán), Budapest, VIII. Üllői-ut 18. állandó

lakásberendezési

kiállítás

nyitva reggel 8 órától este 8 óráig. Belépti-dij nincsen.

== Tapolezán, ==
Csobáncezi-utca 27. sz. a. levő
HÁZAMAT,
mely áll: 1 veranda, 1 elő-,
2 udvari- és 2 utcai-szoba,
konyha, kamara és pincéből.
telekkel együtt szabadkézből
ELADOM.
ÁCS GYÖRGYNÉ.

HIRDESSEN
A
TAPOLCZAI LAPOK-
BAN.

KOLLARIT-
BÖRLEMEZ KAUCSUK-KOMPOZI-
TÍÓVAL BEVONT
SZAGTALAN FEDÉLMEZ

UTÁNZATTÓL ÓVAKODJUNK!

KOLLARIT-
BÖRLEMEZ

kaucsuk-kompozitívával bevont ruga-
nyos, viharbiztos és időtálló, szagtalan
fedéllemezt. A jelenkor legjobb
tetőfedéllemeze.

Végtelenül tartós!!! Régi zsinde-
létők átfedé-
sére kiválóan alkalmas. — Sem mázolni,
sem meszlével bekenni nem kell!

Tapolezán kapható:

JUNG ADÁM

vaskereskedésében,
a Marton-féle fatereskedéssel szemben

mindennemű MŰTRÁGYA

u. m. szuperfoszfát, káli,
thomassalak, kainit, stb.
korlátlan mennyiségben
kapható

LUSTIG JÓZSEF ÉS FIA
■ cégnél, TAPOLCZÁN. ■

Értesítés. ■ Egy helybeli

cimbalom-tanító

mérsékelt díjazásért, úgy kottából, mint
kotta :
: nélkül **oktatást ad.**
: alapos

Cím a kiadóhivatalban.

HIRSCH JÓZSEF

hentesüzlete és füstölője
TAPOLCZA, főtér.
Telefonszám 96.

Állandó nagy raktár:

Füstölt sonka, füstölt hus,
füstölt szalonna és szalámiból.
Friss sertés- és zsirszalonna.
Főtt sonka, nyelv és hideg
felvágottak. :-:

Naponta saját készítésű
friss virsli, kalbász, párisi és
szafaládé. :-:

Legolesőbb napi árak!